

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціології та управління

М. А. Лепський

“ 1 ” вересня 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціологія мас»

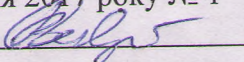
напря́м підготовки 6.030101 – «Соціологія»

факультет соціології та управління

2017-2018 н.р.

Робоча програма «Соціологія мас» для студентів
за напрямом підготовки 6.030101 – «Соціологія». – 31 серпня 2017. – 9 с.

Розробник: Корнієнко Геннадій Миколайович, ст. викладач кафедри соціології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціології
Протокол від 31 серпня 2017 року № 1
Завідувач кафедри В.О. Скворець

31 серпня 2017 року

Схвалено науково-методичною радою факультету соціології та управління
Протокол від "31" серпня 2017 року №1
Голова О.С. Маліновська

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0301 – «Соціально-політичні науки»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030101 – «Соціологія»		
Загальна кількість годин – 108		Рік підготовки:	
		4-й	5-й
		Семестр	
		7-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента – 6,4	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		10 год.	6 год.
		Семінарські	
		8 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		90 год.	100 год.
Вид контролю:			
залік	залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання – 18 год.: 90 год. (1:5)
 для заочної форми навчання – 8 год.: 100 год. (1:12,5)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення студентами реального функціонування мас, масових явищ та масової поведінки в сучасному соціумі, соціологічних методів забезпечення дослідження діяльності мас й формування системного комплексу знань, навичок та вмінь по даному напрямку навчання.

Завдання: вивчення дисципліни “Соціологія мас” є: визначення структурних складових та сутнісних характеристик мас; аналіз різних методологічних підходів дослідження мас; ознайомлення зі специфічною природою масової комунікації; поглиблення розуміння системності як важливої ознаки масових явищ та масової поведінки у сьогоденні; закріплення розуміння функціональних особливостей засобів масової комунікації та їх ролі у житті сучасної людини і соціуму.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

знати :

- ключові поняття і терміни соціології мас;
- сутність сучасних соціологічних концепцій і теорій досліджень мас, етапи історико-генетичного розвитку масових настроїв;
- структурні складові формування та функціонування мас;
- місце, роль та значення масових явищ в соціально-політичному, економічному та культурно-релігійному просторі;
- сучасні методи дослідження масової поведінки.

вміти :

- вести дискусії, організовувати проблемні групи з метою активізації засвоєного матеріалу;
- складати програму та розробляти інструментарій соціологічного дослідження мас;
- використовувати сучасні методи добору та аналізу інформації стосовно досліджень масових явищ;
- застосовувати різні кількісні та якісні соціологічні методи дослідження проявів масової поведінки;
- складати аналітичні записки та розробляти рекомендації за результатами досліджень;
- використовувати результати прикладних досліджень у політичній діяльності суб'єктів, процесах соціального управління та маркетингових програмах.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Маси і масова свідомість у соціологічному дискурсі

Тема 1. Сутність та основні характеристики маси в соціологічному дискурсі

Тема 2. Масові стани та їх прояви

Тема 3. Механізми масової поведінки

Змістовий модуль 2. Соціологічні дослідження масових настроїв та масових явищ

Тема 4. Сутність масових настроїв

Тема 5. Масові настрої в політиці

Тема 6. Мода як стандартизована стихійна поведінка

Тема 7. Чутки в соціологічному дискурсі

Тема 8. Масові рухи як різновид масової поведінки

4. Структура навчальної дисципліни

1. Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с/п	Самост. робота			л	с/п	Самост. робота	
				Інд. завд.					Інд. завд.	
1	2	3	4	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Маса і масова свідомість у соціологічному дискурсі										
Тема 1. Сутність та основні характеристики маси в соціологічному дискурсі	13	2		11		14	2		12	
Тема 2. Масові стани та їх прояви	13	2		11		14	2		12	
Тема 3. Механізми масової поведінки	13		2	11		14		2	12	
Разом за змістовим модулем 1	39	4	2	33		42	4	2	36	
Змістовий модуль 2. Соціологічні дослідження масових настроїв та масових явищ										
Тема 4. Сутність масових настроїв	13	2		11		14	2		12	
Тема 5. Масові настрої в політиці	15	2	2	11		12			12	
Тема 6. Мода як стандартизована стихійна поведінка	15	2	2	11		13			13	
Тема 7. Чутки в соціологічному дискурсі	13		2	11		13			13	
Тема 8. Масові рухи як різновид масової поведінки	13			13		14			14	
Разом за змістовим модулем 2	69	6	6	57		66	2		64	
Усього годин	108	10	8	90		108	6	2	100	

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Сутність та основні характеристики маси в соціологічному дискурсі	2	2
2	Масові стани та їх прояви	2	2
3	Механізми масової поведінки		

4	Сутність масових настроїв	2	2
5	Масові настрої в політиці	2	
6	Мода як стандартизована стихійна поведінка	2	
7	Чутки в соціологічному дискурсі		
8	Масові рухи як різновид масової поведінки		
	Усього:	10	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Механізми масової поведінки	2	2
2.	Масові настрої в політиці	2	
3.	Мода як стандартизована стихійна поведінка	2	
4.	Чутки в соціологічному дискурсі	2	
5.	Масові рухи як різновид масової поведінки	2	
	Усього:	8	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Сутність та основні характеристики маси в соціологічному дискурсі	11	12
2	Масові стани та їх прояви	11	12
3	Механізми масової поведінки	11	12
4	Сутність масових настроїв	11	12
5	Масові настрої в політиці	11	12
6	Мода як стандартизована стихійна поведінка	11	13
7	Чутки в соціологічному дискурсі	11	13
8	Масові рухи як різновид масової поведінки	13	14
	Усього:	90	100

Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з курсу «Соціологія мас» передбачає підготовку реферату за індивідуальним питанням з курсу, самостійним складанням бібліографії з теми, підготовкою тестових завдань для самоперевірки знань, захист реферату.

8. Методи навчання

Навчальний курс «Соціологія мас» передбачає використання різних методів навчання.

На лекційних заняттях використовується пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод, який дозволяє забезпечити системний характер засвоєння знань. Виходячи зі змісту навчальної та робочої програми, викладач розкриває основні питання теми, в кожному з яких виділено основні поняття, логічні зв'язки між ними. На лекціях з курсу «Соціологія мас» доцільно також використовувати проблемний метод навчання, що забезпечує розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів щодо вирішення тієї чи іншої проблеми.

На семінарських заняттях використовується передусім проблемний метод, а також пошуковий, оскільки саме під час обговорення на семінарах, розгляду різних варіантів вирішення тих чи інших питань можливе винайдення оптимальних моделей. Для поглиблення знань і вмінь тих студентів, які виявляють високу активність у вивченні тем курсу використовується дослідницький метод, що досягається шляхом орієнтації їх на виконання складних завдань, що потребують більшої самостійності та наполегливості.

Зміст курсу «Соціологія мас» передбачає використання інноваційних освітніх технологій, зокрема ігрових, інтерактивних, інформаційних, а також використання презентацій при проведенні занять тощо.

9. Методи контролю

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Феноменологічна соціологія» включає:

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

- 4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;
- 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;
- 2 бали – змістовне доповнення;
- 1 бал – поверховий виклад матеріалу;
- 0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення змістовного модуля у вигляді контрольної роботи або тестування.

Оцінювання контрольних робіт:

- 12-9 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;
- 5-7 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;
- 4-6 балів – поверховий виклад матеріалу, слабка знання теоретичних джерел;
- 1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;
- 0 балів – відсутність відповідей.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№ п/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Результат
1.	Самостійна робота	5	4	20
2.	Контрольна робота	12	2	24
3.	Семінарське заняття	4	4	16
Підсумковий рейтинговий бал				60

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль знань		Залік		Сума
Змістовий розділ 1	Змістовий розділ 2	Індивідуальне завдання	Усна співбесіда	
30	30	20	20	100

Підсумковий контроль включає 40 балів, які розподіляються за наступною схемою: 20 балів – ІДЗ, 20 балів – практичні завдання (2 по 5 балів), теоретичне завдання (2 по 5 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Іспит	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

11. Методичне забезпечення

1. Соціологія мас: Навчальна програма курсу/ Укладач: Корнієнко Г. М. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 10 с.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія мас» для студентів зі спеціальності 6.030101 – «Соціологія», 2016. – 12 с.
3. Методичне забезпечення семінарських занять з курсу «Соціологія мас».
4. Методичне забезпечення самостійної та індивідуальної роботи з курсу «Соціологія мас».
5. Методичні матеріали для заочного відділення з курсу «Соціологія мас».
6. Перелік питань до заліку з курсу «Соціологія мас».
7. Контрольні завдання і тести з курсу «Соціологія мас».
8. Презентації до тем курсу.

12. Рекомендована література**Основна:**

1. Беликов В.И. Социолінгвістика Учеб. для вузов / В.И. Беликов, Л.П. Крысин. - М. : РГГУ., 2001. - 436 с.
2. Бориснев С.В. Социология коммуникации: учеб. пособие для студентов вузов/ С. В. Бориснев.- М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 270 с.
3. Гойхман О. Я. Речевая коммуникация :Учеб. для студентов вузов / О.Я.Гойхман, Т.М.Надеина; Под ред. О.Я.Гойхмана.- М. : ИНФРА-М., 2001. - 269 с.
4. Гришаева Л. И.Введение в теорию межкультурной коммуникации: учеб. пособие для студентов вузов /Л. И. Гришаева, Л. В. Цурикова.- М. : Академия.,2007. - 336 с.
5. Конечкая В.П. Социология коммуникации: Учебник / В.П. Конечкая. - М. : Международный университет бизнеса и управления, 1997. -304 с.
6. Назаров М. М. Массовая коммуникация и общество введение в теорию и исследования / М. М. Назаров ; Нац. Фонд Подготовки Кадров ; Центр соц. образования, Ин-т социологии РАН.- М. : Аванти плюс,2000. - 428 с.
7. Науменко Т. В. Социология массовой коммуникации учеб. пособие для студентов вузов по спец. "Социология" /Т. В. Науменко. - СПб. : Питер, 2004. - 288 с.
8. Основы теории коммуникации Учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. "Социология"/ М.А.Василик, М.С.Вершинин, В.А.Павлов и др.; Под ред. М.А.Василика. - М. : Гардарики, 2003. - 615 с.

9. Основы теории коммуникации: практикум/ Л.Г. Викулова, А.И.Шарунов. - М. : АСТ, 2008-316 с.
10. Подгурецкий Ю. Социальная коммуникация / Ю. Подгурецкий.- М., Гелиос АРВ, 2003. – 159 с.
11. Почепцов Г. Г. Паблик рилейшнз, или как успешно управлять общественным мнением / Г.Г. Почепцов.- М. : Центр.- 2005. - 317 с.
12. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / Г.Г. Почепцов. - М. : Рефл-бук; Ваклер,2001. - 656 с.

Додаткова:

1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие: социально-психологические проблемы / В.С. Агеев - М. : Изд-во МГУ, 1990.
2. Анисимова Е. Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов: Учеб. пособие для студентов/ Е. Е. Анисимова.- М. : Academia.- 2004. - 122 с.
3. Барт Р. Система Моды. Статьи по семиотике культуры [Моногр.] / Пер. с фр., сост. и вступ. ст. С. Зенкина. - М. : Изд-во им. Сабашниковых, 1989. - 510 с.
4. Васильев Н.Н. Тренинг профессиональных коммуникаций в психологической практике / Н.Н. Васильев.- СПб. : Речь, 2005. - 283 с.
5. Громова Н. М. Деловое общение [моногр.] / Н. М. Громова ; Всерос. акад. внешней торговли.- М. : Экономистъ.2005- 134 с.
6. Грушевицкая Т.Г. Основы межкультурной коммуникации =Basics of intercultural communication Учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. "Межкультурная коммуникация"/Т.Г.Грушевицкая, В.Д.Попков, А.П.Садохин; Под ред. А.П.Садохина.- М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 352 с.
7. Зинченко В. Г. Межкультурная коммуникация : от системного подхода к синергетической парадигме: учеб. пособие /В. Г. Зинченко, В. Г. Зусман, З. И. Кирнозе.- М. : Флинта: Наука, 2004. - 224 с.
8. Квиллиам С. Тайный язык жеста и взгляда / Пер. с англ. К.Е.Соловьева.- М. : Ниола-Пресс, 2004. - 143 с.
9. Копнина Г.А. Речевое манипулирование / Г.А. Копнина. - М. : Флинта:Наука, 2007. - 176 с.
10. Рогов Е. И. Психология общения / Е.И. Рогов. - М. : ВЛАДОС, 1998. - 336 с.
11. Романов А.А. Массовые коммуникации: учебное пособие для студентов вузов/ А.А. Романов, Г.А. Васильев. - М. : Вузовский учебник, 2009. - 236 с.
12. Садохин А. П. Межкультурная коммуникация учеб. пособие по дисц. "Культурология" [для студентов вузов] / А. П. Садохин.- М. : АЛЬФА-М : ИНФРА-М, 2000. - 288 с.
13. Садохин А. П. Теория и практика межкультурной коммуникации учеб. пособие по дисц. "Культурология" для студентов вузов / А. П. Садохин.- М. : ЮНИТИ, 2001. - 272 с.
14. Садохин А. П. Введение в теорию межкультурной коммуникации /А . П. Садохин. - М. : Высшая школа, 2003. - 310 с.
15. Семенов В. Е. Искусство как межличностная коммуникация Социально-психологическая концепция / В.Е. Семенов. - СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2000. – 200 с.
16. Соколов А.В. Введение в теорию социальной коммуникации Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений, обучающихся по спец. "Культурология" / А.В. Соколов.- СПб., СПбГУП., 1998. - 319 с.
17. Шарков Ф.И. Основы теории коммуникации учебник для студентов вузов по спец. 350400 "Связи с общественностью" / Ф. И. Шарков ; Акад. труда и соц. отношений.- М. : Социальные отношения : Перспектива, 2003. - 246 с.

Інформаційні ресурси

1. Бурмака М. Контактна телевізійна програма дискусія як жанр [Електронний ресурс] / М. Бурмака. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1580>.
2. Горлевская Л., Тулеева Ю. Использование природно-экологических образов в рекламе. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [//www.biodat.ru/doc/ecorec/recl3.htm](http://www.biodat.ru/doc/ecorec/recl3.htm)
3. Коломиец В.П. (сост.) Телерекламный бизнес (информационно-аналитическое обеспечение). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [//www.acvi.ru/acvi.exe/lib?id=107](http://www.acvi.ru/acvi.exe/lib?id=107)
4. Кримський С. У сучасному глобалізованому світі Україна має всі можливості для того, щоб зіграти роль цивілізаційного центру [Електронний ресурс] / С. Кримський. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/166615/#>.
5. Мухина М.К. Изучение стиля жизни потребителей и сегментирование рынка на основе психографических типов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dis.ru/market/arhiv/2000/3/2.html>
6. Недопитанський М. Телевізійне ток-шоу: секрети популярності та виробництва [Електронний ресурс] / М. Недопитанський. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/mdex.php?act=article&article=1363>.